

6D010200 – «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған Оспанкулов Ернар Ерланұлының «Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларының өзбетімен орындау дағдыларын дамыту» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ғылыми жетекшінің

ШКІРІ

1. Зерттеу тақырыбының өзектілігі

Қазақстан Республикасының бастауыш білім беру жүйесін жаңаша бағытта дамыту барысында балалардың дене тәрбиесіне үлкен назар аударылып отыр. Қоғамдағы болып жатқан игі өзгерістер қазақстандықтардың дүниетанымына, білім алуы мен мәдениетіне, рухани жаңғыруына ықпал етіп, оның ішінде бастауыш мектеп оқушыларының дене тәрбиесін ұйымдастыруда оң нәтижелерге қол жеткізуде игі әсерін тигізуде.

Балалар мен жасөсірімдер – мемлекеттің болашақ толыққанды иегерлері болғандықтан, олардың дене тәрбиесінің, дене тәрбиесі мәдениетінің, денсаулығының мықты болуы Қазақстан Республикасы қауіпсіздігінің факторы ретінде зор маңызға ие болады.

Бастауыш білім беру жүйесі, оқушыны жеке тұлға ретінде қалыптастыруға, оның жеке қабілеттерін, оқу ісіндегі оң мотивациясы мен іскерлігін, бастауыштан соң келетін негізгі мектептің білім беру бағдарламаларын толыққанды меңгеру үшін оқудың, жазудың, есептеудің, тілдік қатынастың, шығармашылық тұрғыдан өзін-өзі көрсетудің, мінез-құлық мәдениетінің берік дағдыларын дамытуға бағытталады.

Бастауыш сынып оқушыларының денсаулығы – отбасының ғана емес, тұтас мемлекеттің, адамзат баласының құндылығы. Денсаулығы жақсы шәкірттер дайындап шығару – мектептің де ең құнды игіліктері болып саналатын нәтижелер.

Қазіргі бастауыш сынып оқушыларының көпшілігінің ғылым мен техниканың қарқынды дамуына, ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың дамуына байланысты гиподинамикалық күйде болуы дене тәрбиесі формаларының, мүмкіндігінше, барлығын қолдануды керек етеді.

Жалпы дамыту жаттығулары арқылы оқушылар өз қабілеттерін шығармашылықпен қолдануға, өзбетімен жаттығулар орындауға саналылықпен дағдыланады. Жалпы дамыту жаттығуларын өзбетімен орындауға дағдылануы үшін, бастауыш сынып оқушыларының дене тәрбиесі мәдениетінің және ақыл-ой мәдениетінің өзара ұштасуы қажет. Жалпы дамыту жаттығулары бастауыш сынып оқушыларының координациясын, икемділігін, дененің тепе-теңдігін сақтауын, дәлдігін, кеңістік пен уақыт бағдарын қалыптастыруда үлкен орын алады.

Осы орайда Оспанкулов Ернар Ерланұлы өзінің зерттеу объектісін жан-жақты зерттеп, өз ойын түсінікті етіп, жалпы дамыту жаттығуларын нақты сипаттаған, жалпы дамыту жаттығуларын өзбетімен орындауды дамытуда қарама-қайшылықтардың болуы, нәтиженің болуы зерттеу мәселесінің

өзектілігін айқындайды. Осы айтылғандарға сәйкес ұсынылып отырған диссертациялық зерттеу мәселесі жаңа, көкейкесті.

2. Нәтижелердің дұрыстығы мен негізделу деңгейі.

Ізденуші Е.Е. Оспанқұловтың диссертациялық жұмысты орындау барысында төмендегідей ғылыми нәтижелерге қол жеткізген:

1. Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларының өзбетімен орындау дағдыларын дамыт мәселесінің теориялық негіздерін айқындалған;

2. «Жалпы дамыту жаттығуларын өзбетімен орындау» ұғымдарының мәні нақтыланған;

3. Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларының өзбетімен орындау дағдыларын дамытуға даярлаудың психологиялық-педагогикалық еңбектерде зерттелуі айқындалған;

4. Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларының өзбетімен орындау дағдыларын дамытуға даярлаудың құрылымдық-мазмұндық моделі әзірленген.

5. Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларының өзбетімен орындау дағдыларын дамытуға даярлаудың оқу-әдістемелік кешені дайындалған.

3. Нәтижелердің теориялық және практикалық маңызы

Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларының өзбетімен орындау дағдыларын дамытудың теориялық негіздерін: іс-әрекет теориясы, оқу іс-әрекеті теориясы, қозғалыс әрекеті теориясы, қозғалыс әрекеттерін оқытудың дидактикалық ұстанымдары, жүйе теориясы, дамыта оқыту теориясы, психофизиология, жеке тұлға теориясы құрайды. Зерттеудің әдіснамалық негіздерін: педагогикалық зерттеулердегі жүйелілік, іс-әрекеттік, синергетикалық тәсілдер және т.б.; білім беруді ашықтық, өзін-өзі дамытатын жүйе ретінде ұғыну және қолдану қағидалары; жалпы педагогиканың әдістемелік тұжырымды қағидалары; білім берудің әлеуметтік-философиялық негіздері; заманауи дидактиканың қағидаттары және т.б. басшылыққа алады.

Зерттеу нәтижелерін жоғары және орта арнаулы педагогикалық оқу орындарында, жалпы орта білім беретін мектептерде, біліктілікті арттыру орталықтарындағы білім беру үдерісінде пайдалануға болады.

4. Диссертацияның мазмұны мен рәсімдеу бойынша кемшіліктер

Жұмыстың мазмұны мен рәсімделуінде кемшіліктер кездеспегенін атап өтеміз. Дегенмен, зерттеу мәселесі күрделі болғандықтан, оның барлық салаларын жеткілікті дәрежеде қамту мүмкін емес, сондықтан қарастырылып отырған мәселе толығымен шешімін тапты деуге болмайды. Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларына өзбетімен орындау дағдыларын дамыту мәселесін кәсіби практикалық тәжірибемен тығыз

байланыста қарастыру, бастауыш сынып оқушыларының өзбетімен орындау дағдыларын дамытуды сабақтастық тұрғысында зерттеу керек деп санаймын.

5. Диссертацияның ғылыми білікті жұмысқа қойылатын талаптарға сәйкестілігі

Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларының өзбетімен орындау дағдыларын дамытуға даярлау диссертациялық жұмыс зерттеудің ғылыми-педагогикалық негіздерімен, зерттеу пәніне сәйкес қарастырылған педагогикалық технологиялардың сараланып қолданылуымен, тәжірибелік-эксперимент жұмысының жоспарымен, зерттеу мақсатының міндеттерге сәйкестілігімен алынған бастапқы және соңғы нәтижелердің математикалық-статистикалық әдістерді қолданумен, анықталған мазмұндық фактілер мен оқу-зерттеу және ғылыми-зерттеу іс-әрекеттерін тексерумен арнайы курсты жоғары оқу орнының тәжірибесіне енгізумен қамтамасыз етілген.

Зерттеу жұмысының негізгі тұжырымдары, теориялық және практикалық нәтижелері халықаралық конференцияларда және ғылыми басылымдарда талқыланды. Зерттеу барысында 7 еңбек жарық көрген. Соның ішінде 1-еуі Scopus деректер қорына енетін жарияланымда, 3 мақала ҚР БҒМ Білім және Ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда, 3 мақала ҚР ұйымдастырылған халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарында жарық көрген.

6. Диссертацияны қорғауға жіберу (немесе жібермеу) туралы ұсыныс

Оспанқұлов Ернар Ерланұлының 6D010200 – «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған «Жалпы дамыту жаттығулары арқылы бастауыш сынып оқушыларның өзбетімен орныдау дағдыларын дамыту» атты диссертациялық жұмысы дербес орындалған, аяқталған, диссертацияларға қойылатын талаптарға сәйкес жазылған жұмыс деп санаймын. Оспанқұлов Ернар Ерланұлы 6D010200 – «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

**Ғылыми жетекші,
педагогика ғылымдарының докторы**

профессор

С.М. Кеңесбаев